مسئوولیت متن و شکل بدوش نویسندهٔ مضمون میباشد، عقیدهٔ نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاین نمی باشد

پوهاند نصرالله «ستانکزی» ۲۰۲۳/۱۱/۱۴

قانونگذاری معارف معاصر افغانستان

(از ۱۲۹۲ خورشیدی تا امروز)

بخش پنجم

نخستین جمهوریت (۲۶ سرطان ۱۳۵۲ -۷ ثور ۱۳۵۷ خورشیدی)

قانون اساسی جمهوریت افغانستان در زمستان سال ۱۳۵۵ خورشیدی به تصویب لویه جرگه رسیده و نافذ گردید ؛ اما ؛ قبل بران یعنی بعد از کودتای ۲۶ سرطان سال ۱۳۵۲ خورشیدی الی انفاذ قانون اساسی جمهوریت ؛ در کنار سایر اسناد تقنینی قبلی مرعی الاجرا در بین آن سال ها(۱۳۵۲ الی ۱۳۵۵) اسناد تقنینی ذیل نیز برای تنظیم امورمعارف کشور وضع و نافذ گردیده است .

چنان که؛ برای تنظیم و روشن شدن وضعیت معارف بعد از تحولات و تغییر نظام سیاسی در کشور ، فرمان شماره ۲۰۵ مورخ ۳۰ اسد ۱۳۵۲ خورشیدی یعنی یک ماه و اندی به توشیح رئیس دولت با متن ذیل نشر و نافذ شد: « در افغانستان دورهٔ تعلیمات ابتداییه ، ثانوی ، مسلکی و دینی و تعلیمات عالی کاملا از طرف دولت تهیه و تنظیم می گردد .

دولت جمهوری مطابق به وظایفی که در برابر مردم افغانستان دارد عموم مراجع تدریسی را رهنمونی و تنظیم مینماید .

جهت بر آوردن آمال مردم افغانستان در قبال جمهوریت رئیس دولت به تایید کمیته مرکزی مندرجات ذیل را اعلام میدارد :

۱ - مدارس دینی ، مکاتب ابتدایی و ثانوی و تدریسات مسلکی و پوهنتون ها و دیگر موسسات تعلیمات عالی از طرف وزارت معارف اداره و رهنمونی میگردد .

۲ - روسا و استادان، معلمین ، مامورین و مستخدمین و اجیران از طرف حکومت تعیین و مقرر می گردند .

۳ - برای تنظیم پیشبرد امور مربوط به تعلیم وزارت معارف مؤظف است تا در ساحات مربوط قوانین و مقررات پیشنهاد کند .

۴- قوانین و مقررات جهت تعمیل مندرجات فوق الذکر مطابق ماده ۸ و ماده ۹ فرمان جمهوری نافذ میگردد .

۵- مندرجات فرمان هذا الی تعدیل و یا انفاذ قوانین مربوط که مطابق قانون اساسی جدید وضع می گردد اعتبار دارد

به تعمیل مندرجات فوق امر صادر میکنم .

امضا بناغلی محمد داود

رئیس دولت جمهوری أفغانستان.»

ناگفته نماند که هدف مواد ۸ و ۹ فرمان شماره اول جمهوری ؛ مورخ اول اسد بوده که در آن در مورد وضعیت حقوقی و اجرایی قوانین و سایر اسناد تقنینی نظام شاهی احکامی اصدار یافته بود . به موجب آن فرمان قانون اساسی ۱۳۴۳ خورشیدی ملغی گردیده در ماده هشتم آن آمده بود که :« هیچ قانون دیگر نافذ شده نمی تواند مگر آن که بعد از امضای رئیس دولت جمهوری رسما به اطلاع عموم رسانیده شده باشد .» و در ماده نهم آن چنین صراحت وجود داشت :« حکومت برای تنظیم وظایف خود به اساس فرامین جمهوری و قوانین مقررات وضع می‌کند و بعد از امضای صدراعظم نافذ می گردد.»

در شماره مسلسل ۳۰۸ جریده رسمی مورخ ۱۵ سرطان ۱۳۵۴ خورشیدی اساسنامه د پوهنی مطبعه در پنج فصل و ۲۱. مادهٔ نشر گردیده که در آن مطبعه مذکور به عنوان یک تصدی غیر انتفاعی دولتی پیش بینی گردیده ومنظور

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

از تاسیس آن در فقره اول مادۀ دوم آن چنین بیان گردیده بود :« منظور از تاسیس پوهنی مطبعه طبع کتب درسی ، ممد درسی ، رساله ها و سایر نشرات مربوط به وزارت معارف می. باشد.»

در سال ۱۳۵۲، خورشیدی مقرره اشتغال استادان و معلمین پوهنتون به وکالت مدافع که طبق یکی از احکام آن مقرره استادان پوهنځی های حقوق و علوم سیاسی وشرعیات می توانستند در کنار وظایف استادی به عنوان وکلای مدافع جواز وکالت اخذ و به امور وکالت دفاع بپردازند .
در سرطان ۱۳۵۴ خورشیدی مقرره تحت عنوان مقررات بورس ها و تحصیلات عالی در خارج ، در شش فصل و ۴۵ مادۀ نافذ شد ؛ محتویات آن عبارت بودند از : هدف از اعزام به بورس ، تعریف انواع بورسیه ها، شرایط استفاده از بورس، حقوق و وجایب استفاده کنندگان از بورس، طرزالعمل ، توحید و انسجام و توزیع بورس ها، تحصیل به مصرف شخصی یا حکومت و وظایف سفارت خانه ها و نمایندگی سیاسی افغانستان در خارج در این خصوص، با انفاذ این مقرره لایحه سکالرشپ ها مصوبه ۱۳۴۶ خورشیدی ملغی گردید .
در ماه دلو ۱۳۵۶ هجری خورشیدی اساسنامه دستگاه ساختمانی تعلیم و تربیه به منظور اعمار مکاتب و مراکز تعلیمی در شش فصل و ۳۳ ماده به توشیح ریس جمهور محمد داود خان در جریده رسمی نشر و نافذ گردید ، اهداف تاسیس این تصدی غیر انتفاعی دولتی مطابق اساسنامه آن چنین بیان گردیده بود :
۱ - اعمار ساختمان های جدید ، توسعه و اصلاح مکاتب و موسسات تعلیمی .
۲ - طرح، دیزاین و مراقبت امور ساختمانی مکاتب و موسسات تعلیمی .
۳ - تربیه پرسونل فنی و اداری دستگاه در داخل و خارج کشور .
۴ - انجام مطالعات در قسمت معیار ساختمانی و مواد تعمیراتی با استفاده از معیار های بین المللی نظر به شرایط اقتصادی محلی و تعلیمی .
و بالاخره قانون اساسی این دوره تاریخ کشور در ۵ حوت ۱۳۵۵ خورشیدی در یک دیباچه ، سیزده فصل و ۱۳۶ مادۀ نافذ گردید؛ در فصل اول که تحت عنوان هدف های اساسی تدوین گردیده بود؛ در مورد معارف در مادۀ دهم ان چنین می خوانیم:« تامین و تعمیم تعلیمات ابتدایی اجباری ، توسعه و رشد تعلیمات ثانوی عمومی، مسلکی و عالی به صورت مجانی بمنظور پرورش و اکمال کادر های علمی و فنی جهت خدمت به مردم .»
نا گفته نماند که بعد از انفاذ آن قانون اساسی در تشکیلات حکومت نیز تغییراتی به عمل آمد ؛ از آن جمله برای نخستین در چار چوب حکومت افغانستان وزارت تعلیمات عالی در سال ۱۳۵۶ خورشیدی تاسیس گردید .

ادامه دارد

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په ځير و لولئ